

GEZONDE SCHOOL IN 2023

Elk kind moet de kans krijgen om gezond op te groeien. Dat kan in een gezonde samenleving. En als je een gezonde samenleving wilt, moet je daar zo vroeg mogelijk mee beginnen. Jong geleerd is immers oud gedaan. Daarom maken wij samen met onderwijsprofessionals een gezonde leefstijl vanzelfsprekend voor leerlingen en studenten. Om dit te bereiken is het nodig dat in de hele school aandacht is voor een gezondheidsthema, dus in de lesstof, in de schoolomgeving, in signalering en in het beleid. Deze structurele en schoolbrede aanpak is de essentie van de Gezonde School-aanpak.

Met deskundig advies en praktische tools geven we richting aan gezonde scholen van nu en morgen. Scholen kunnen daarbij gebruik maken van ondersteuning of zelfstandig met de Gezonde School-aanpak aan de slag. En blinkt een school uit in structurele aandacht voor gezondheid? Dan kan de school een themacertificaat van Vignet Gezonde School behalen en mag de school zich gedurende drie jaar een Gezonde School noemen.

De aanpak helpt scholen een échte Gezonde School te worden. Als groeiplaats voor een fitte en vitale samenleving. Met gezonde kinderen en jongeren die lekker in hun vel zitten, gezonde keuzes maken en opgroeien tot volwassenen voor wie een gezonde leefstijl wél vanzelfsprekend is.

6 strategische doelen voor eind 2024

Waar werken wij naar toe?

Voor de *programmaperiode 2021-2024* ligt de focus op het bereiken van alle scholen, kwaliteit en structurele borging. Met gebundelde krachten werken we eraan om een gezonde leefstijl nog steviger te verankeren in alle scholen binnen het primair, gespecialiseerd en voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (mbo).

1 Een derde van **alle schoollocaties*** in Nederland werkt eind 2024 met de Gezonde School-aanpak.

2 Steeds meer scholen in het primair, gespecialiseerd en voortgezet onderwijs en mbo vinden bij Gezonde School inspiratie en mogelijkheden om **met de Gezonde School-aanpak aan de slag te gaan**.

3 Wanneer scholen werken aan gezondheidsbevordering dan doen zij dit **planmatig, structureel en integraal**, waardoor zij blijvend aan de slag zijn met gezondheidsbevordering.

4 Het **netwerk aan professionals** die op of rondom scholen werken aan gezondheidsbevordering van de jeugd is in omvang toegenomen en het trainingsaanbod voor deze professionals is geoptimaliseerd.

5 Het programma **Gezonde School is steviger verankerd** in het lokale en regionale gezondheidsbevorderingsbeleid en in bijbehorende bestaande structuren en netwerken.

6 De legitimiteit van het programma - als **hét kanaal richting het onderwijs** als het gaat om het bevorderen van een gezonde leefstijl van leerlingen, studenten en medewerkers - is eind 2024 vergroot.

* Omwille van de leesbaarheid worden de termen 'school' en 'schoollocaties' in deze publicatie door elkaar gebruikt.

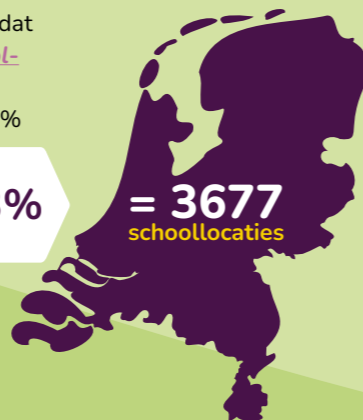

De positieve resultaten zetten zich voort:

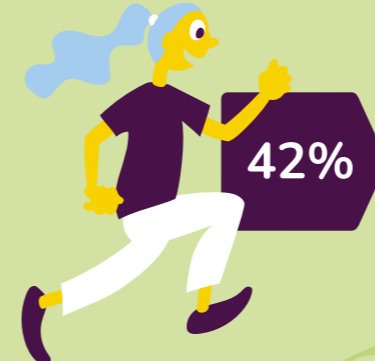
Wat hebben we bereikt in 2023?

In 2023 is het aantal scholen dat werkt met de **Gezonde School-aanpak** verder gestegen naar 3677 schoollocaties ofwel 43% van het totaal aantal scholen in Nederland; 38% van alle po-go scholen, 63% van alle vo-vgo scholen en 44% van alle mbo-schoollocaties.

43%

Gemiddeld 42% van scholen die werken met de Gezonde School-aanpak zijn scholen met leerlingen die meer dan anderen het risico lopen op het ontwikkelen van een ongezonde leefstijl.

In 2023 kregen **1805 schoollocaties** een stimuleringsregeling toegekend. Nog niet eerder kregen zoveel scholen een toekenning. Omdat het aantal aanvragen per regeling hoger was dan het beschikbare budget, zijn er per regeling toekenningscriteria toegepast.

De toegekende scholen zijn begeleid door 378 **Gezonde School-adviseurs**, die samen een landelijk dekkend netwerk vanuit de 25 GGD'en vormen. Scholen zijn (zeer) tevreden over hun begeleiding.

Het professionaliseringsaanbod voor onderwijsprofessionals, Gezonde School-adviseurs en JGZ-professionals is samen met de kennispartners verdiept en verbreed met basistrainingen voor beginnende professionals en (sectorgerichte) themaspecifieke trainingen, webinars en intervisiebijeenkomsten voor de meer ervaren Gezonde School-coördinatoren en -adviseurs. Onderwerpen waren bijvoorbeeld 'Mediawijsheid', 'Van weerstand naar draagvlak' en 'Borging: blijvend aan de slag met de Gezonde School-aanpak'.

85%

Van de 342 gemeenten in Nederland hebben 292 ofwel 85% minstens één school met een vignet Gezonde School.

Deelnemers geven alle trainingen een 7 of hoger, de nieuwe zelfs hoger dan een 8.

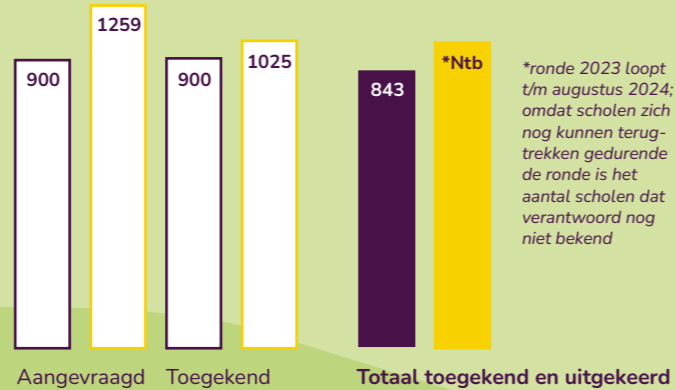
De stimuleringsregelingen

De stimuleringsregelingen geven scholen een extra zetje om met een [aanpak gebaseerd op inzichten uit wetenschap én praktijk](#) aan een gezonde leefstijl te werken. De stimulans bestaat uit een geldbedrag, deskundigheidsbevordering en advies van de Gezonde School-adviseur van de GGD.

Ondersteuningsaanbod

Aantal aanvragen, toekenningen en uitkeringen van het [ondersteuningsaanbod](#):

Uit het [evaluatieonderzoek](#) (RIVM, april 2023) blijkt dat deelnemende scholen met hun inspanningen om een gezonde leefstijl te bevorderen minstens 400.000 leerlingen en studenten bereiken. Het merendeel van de scholen kreeg hierbij advies van de Gezonde School-adviseur van de GGD en 88% was zeer tevreden over deze begeleiding. Dankzij het ondersteuningsaanbod hebben de meeste scholen (99%) een Gezonde School-coördinator als kartrekker en aanspreekpunt voor het werken aan Gezonde School. Ook gebruikt 59% van de scholen het geldbedrag voor de aanschaf en/of uitvoering van [Gezonde School-activiteiten](#).

“Wij vinden deze integrale aanpak erg belangrijk; zo komt een thema door de hele school terug. Wat betreft Welbevinden waren wij al op de goede weg. De Gezonde School-adviseur van de GGD was een fijne sparringpartner en heeft ons geholpen de puntjes op de i te zetten.”
Plaatsvervangend rector Paul Petri, Gezonde School-coördinator op scholengemeenschap Huizermaat in het Gooi

Gezondheidsthema's

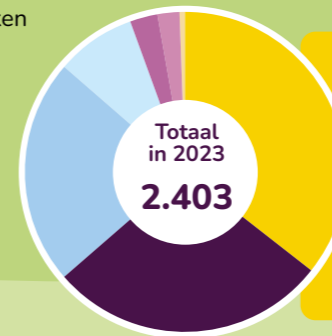
Een school kiest zelf met welk gezondheidsthema ze aan de slag wil. Met een themacertificaat van het [vignet Gezonde School](#) kan de school laten zien dat zij structureel werken aan de gezonde leefstijl van hun leerlingen of studenten.

Themacertificaten

Aantal geldige themacertificaten per thema (geteld in het vierde kwartaal):

Voeding	553
Bewegen en Sport	853
Welbevinden	563
Roken, Alcohol en drugs	51
Relaties en Seksualiteit	328
Milieu en Natuur	51
Fysieke Veiligheid	10

Po- en go-scholen hadden een voorkeur om te werken aan de thema's Voeding, Bewegen en sport en Welbevinden. Het mbo koos vaker voor het thema Welbevinden dan andere onderwijstypes. Mogelijk komt dit door de landelijke aandacht voor dit thema in het (hoger) onderwijs.

“Op onze school vinden we de gezondheid van onze leerlingen erg belangrijk. We hechten grote waarde aan goede voeding, water drinken en veel bewegen. Tegelijk weten we: alles staat of valt met een goede nachtrust. De hoogste tijd dus om óók met dat onderwerp aan de slag te gaan.”
Anuschka van Kan, leerkracht middenbouw en Gezonde School-coördinator van PCBO Prinses Juliana in Lieren

Vignet

Scholen die een vignet behalen, ontvangen een certificaat en een plaquette en mogen zich drie jaar een Gezonde School noemen.

Aantal school(locaties) met een geldig vignet Gezonde School per onderwijstype.

Onderwijstype	2023	% van totaal aantal scholen in NL*
po-so	1.274	19%
vo-vso	326	22%
mbo	67	12%
Totaal per jaar	1.667*	19%

* Deze scholen hebben in totaal 2.403 geldige themacertificaten; scholen kunnen meer dan één geldig themacertificaat hebben.

Het aantal themacertificaten en geldige vignetten is iets afgenomen ten opzichte van 2022, maar de belangstelling voor de regelingen en het percentage scholen dat werkt met de Gezonde School-aanpak is wel toegenomen. Ook het percentage scholen dat hun vignet verlengt, is gestegen en bijna de helft van de scholen met een vignet heeft meerdere themacertificaten. Deze stijgingen laten zien dat meer scholen het programma Gezonde School vinden en graag (blijvend) aan de slag gaan met de Gezonde School-aanpak.

De stimuleringsregelingen

“Op deze manier hebben wij het thema Relaties en seksualiteit nu verweven door de hele school; er is op alle niveaus aandacht voor.”
Pam van Veen, leerkracht van groep 8 van basisschool Aeresteijn in Langeraar

Stimuleringsregeling Gezonde relaties en Seksualiteit

Aandacht voor relaties en seksualiteit is al vanaf jonge leeftijd belangrijk. Zowel thuis als op school. Hierdoor krijgen kinderen en jongeren op tijd informatie over onderwerpen als gezonde relaties, fijn en veilig vrijen en grensoverschrijdend gedrag. Ook durven zij vragen te stellen over seksuele en genderdiversiteit, sexting, wensen en grenzen. Dit draagt bij aan een positieve en gezonde seksuele ontwikkeling. De stimuleringsregeling **Gezonde Relaties & Seksualiteit** is erop gericht om scholen die hier structureel aandacht aan willen besteden te stimuleren en ondersteunen.

Aantal aanvragen, toekenningen en uitkeringen van de Stimuleringsregeling Gezonde Relaties en Seksualiteit per ronde.

Rondes	R3 '20	R4 '21	R5 '21	R6 '22	R7 '23
Aangevraagd	399	421	325	313	614
Toegekend	264	304	267	115	361
Totaal verantwoord en uitgekeerd	237	261	232	102	ntb*

* De einddatum voor verantwoording voor ronde 7 is pas in oktober 2024. Het is de verwachting dat in tegenstelling tot eerdere rondes meer scholen de eindstreep halen.

Scholen zijn tevreden over deze regeling blijkt uit het **evaluatieonderzoek** (RIVM, april 2023). Door de stimuleringsregeling besteedt 80% van de scholen aandacht aan het thema Relaties en seksualiteit in de lessen (80%). Bijna driekwart van de scholen heeft een (begin van) visie en beleid waarin het thema ingebed is (72%). Deze scholen werken ook meer samen met lokale zorg en welzijnsorganisaties. Zo'n 55% geeft aan dat zij signalen over relaties en seksualiteit structureel met het zorgteam van de school bespreken.

Deze schoolbrede en structurele aandacht voor het thema heeft merkbaar effect: deelnemende scholen geven aan dat er 19% minder incidenten zijn geweest, zoals grensoverschrijdend gedrag of genderdiscriminatie. Zo'n 91% van de scholen ervaart dat leerlingen/studenten respectvoller omgaan met hun eigen seksualiteit en die van de ander. Zo'n 40% van de scholen vindt dat het schoolklimaat verbeterd is sinds de toekenning van de stimuleringsregeling.

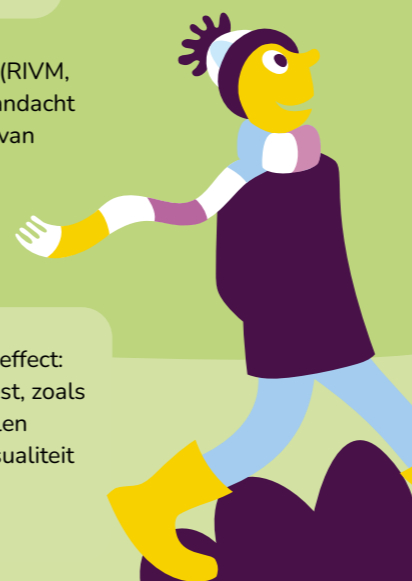
Stimuleringsregeling Gezond en Veilig Werken

De regeling **Gezond en Veilig Werken** voor het mbo is bedoeld om een impuls te geven structureel aandacht te besteden aan gezond en veilig werken.

- Alle 16 scholen die meededen in de pilotronde 2022-2023 hebben de pilot succesvol afgerond. De evaluatie met Gezonde School-adviseurs, Gezonde School-coördinatoren en arbo-deskundigen laat zien dat de deelnemende scholen hebben gewerkt aan bewustwording over dit thema bij zowel studenten als docenten en aan verankering en verbreding van het netwerk en samenwerking met deskundigen.
- In schooljaar 2023-2024 is aan 44 scholen de regeling toegekend.
- Een aantal scholen hebben de stimuleringsregeling ingezet om het keuzedeel Fit, veilig en gezond werken door te ontwikkelen.

“Nieuwe inzichten, meer kennis, motivatie, een mooi product voor studenten en collega's, nieuwe samenwerkingspartners en een verbreding van het netwerk”
Deelnemer evaluatie pilot Gezond en Veilig Werken van het RIVM

Stimuleringsbijdrage Lekker naar Buiten!

De stimuleringsbijdrage **'Lekker naar Buiten'** van het programma Jong Leren Eten (JLE) is bedoeld om kinderen en jongeren meer in aanraking te brengen met kennis en activiteiten over voedsel, zodat ze zelf gezonde en duurzame keuzes kunnen maken.

- 374 scholen maakten gebruik van deze bijdrage.
- 1983 scholen hebben meer en op interactieve wijze aandacht besteed aan gezonde voeding en kinderen en jongeren geleerd over de herkomst en duurzaamheid van voeding.
- Ruim een kwart van de Jong Leren Eten-scholen ging door met een van de Gezonde School-thema's.

Nieuwe producten & diensten

Gezonde School ontwikkelt voortdurend nieuwe producten en mogelijkheden om scholen te inspireren en te faciliteren om (blijvend) aan gezonde leefstijl te werken. In 2023:

- is de Gezonde School-aanpak versterkt door een verdieping per onderwijssector en aanpassing van tools en succesfactoren zoals ouderbetrokkenheid of studentparticipatie. Ook is '[de gouden stap](#)' toegevoegd aan het stappenplan.
- zijn in co-creatie met Gezonde School-adviseurs en de thema-instituten landelijke en lokale menukaarten voor de thema's Welbevinden en Relaties & seksualiteit gemaakt, met een overzicht van alle Gezonde School-activiteiten voor deze thema's.
- is in samenwerking met Welbevinden op School een online [activiteitenmarkt](#) georganiseerd voor scholen en Gezonde School-adviseurs, waarin de interventie-eigenaren hun aanbod presenteren.
- is het verlengen van een themacertificaat is [eenvoudiger](#) gemaakt en zijn de vragenlijsten voor het aanvragen van een themacertificaat geactualiseerd.
- is gewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe online tool om scholen effectief en efficiënt te faciliteren in het werken met de Gezonde School-aanpak. Ook is een nieuw platform voor het professionaliseringsaanbod ontwikkeld. Gezonde School-adviseurs, Gezonde School-coördinatoren en onderwijsprofessionals hebben de beide middelen in twee pilots getest. In 2024 komen ze beschikbaar voor alle scholen.
- is gewerkt aan inhoudelijke doorontwikkeling, informatievoorziening en werving van deelnemers voor de specialisatie 'Specialist Sportieve en Gezonde School' (voor pabo studenten) en de [post-hbo opleiding Specialist Sportieve en Gezonde School](#) (voor docenten van het po, vo, go en mbo).

"Ik kreeg erg veel nuttige handvatten aangereikt en de theoretische kennis sloot goed aan op de praktijk. Ik kon er dus direct mee aan de slag. Wat een [verrijking](#)! Ik weet nu exact hoe ik de leefstijl van leerlingen blijvend kan veranderen." Laure Montanus, leerkracht bewegingsonderwijs van OBS Willespoort in Wilnis over de SSGS-opleiding

Verbinding en samenhang

Gezonde School werkt continu (samen) met stakeholders die actief zijn op het snijvlak van onderwijs en gezondheidsbevordering. Een greep uit de inspanningen en resultaten van 2023:

- Om te komen tot een nieuw meerjarenplan zijn vijf monodisciplinaire (Onderwijs, Beleid, Samenwerkingspartners, GGD'en en Onderzoek & innovatie) sessies en één multidisciplinaire sessie gehouden met alle stakeholders. Zij gaven aan een grote rol te zien voor Gezonde School in het blijven ondersteunen van een gezonde leefstijl bij leerlingen en studenten. Ook blijven zij zich samen met Gezonde School inzetten om de ambitie te realiseren.
- Er zijn samen met en voor de Gezonde School-adviseurs tools ontwikkeld ter versterking van de regionale borging van Gezonde School en de rol van de GGD-en hierin.
- Samen met diverse partners is geïnvesteerd in het bevorderen van de (lokale) samenwerking tussen scholen, gemeenten en Gezonde School. Zo is er een [factsheet](#) ontwikkeld over hoe collectieve preventie in het onderwijs kansen biedt om uitvoering te geven aan de doelen van het Gezond en Actief Leven Akkoord. Ook deelden Gezonde School en JOGG actief informatie en inspiratieverhalen om de kennis over elkaar en samenwerking tussen Gezonde School-adviseurs en JOGG-regisseurs te vergroten.
- Er zijn kennis- en inspiratiesessies georganiseerd voor de kennisinstituten en Gezonde School-adviseurs, onder meer over het thema Mediawijsheid, over de brede blik op gezondheid en over hoe meer thema-overstijgend gewerkt kan worden aan een gezonde leefstijl op scholen.
- Samen met Gezonde Kinderopvang is gestart met de uitwerking van de keuzemodule Gezonde leefstijl voor onderwijsassistenten en pedagogische medewerkers.
- Samen met [Welbevinden op School](#) zijn kernboodschappen, inspiratiekaarten, checklists, scholingen en training voor Gezonde School-adviseurs ontwikkeld, die hen helpen bij het begeleiden van scholen voor het thema welbevinden.

Communicatie & inspiratie

- Er is een nieuwe animatie en een nieuwe plaquette gemaakt voor scholen die een themacertificaat en/of vignet behaald hebben. Hiermee kunnen scholen laten zien dat zij structureel en schoolbreed aan gezonde leefstijl werken.
- Om scholen te inspireren te werken met de Gezonde School-aanpak en hiervoor een regeling aan te vragen is samen met de Gezonde School-adviseurs en kennispartners campagne gevoerd, met onder meer (online en offline) artikelen in vakmedia voor onderwijsprofessionals, zoals het artikel [Onze leerlingen voelen zich gezien en gehoord](#).
- De onderwijsraden hebben Gezonde School en het belang van werken aan een gezonde leefstijl onder de aandacht gebracht bij de scholen via nieuwsbrieven, online artikelen, ledenbijeenkomsten en sociale media.
- [Gezondeschool.nl](#) is geactualiseerd en opgeschoond en er zijn ervaringsverhalen toegevoegd aan [Gezondeschool-inspiratie.nl](#).
- [Gezondeschool.nl](#) heeft in 2023 in totaal 116.700 bezoekers gehad.
- Het aantal abonnees van de nieuwsbrief is licht gestegen naar 7373 abonnees.
- Eind 2023 had Gezonde School 6389 volgers op [X](#), 1.768 volgers op [Facebook](#) en 9.077 volgers op [LinkedIn](#). Het bereik via social media is dit jaar verder gestegen, met name op LinkedIn.
- Het aantal abonnees op de Partner Update, een gezamenlijke uitgave voor samenwerkingspartners met het programma Gezonde Kinderopvang, daalde licht van 393 naar 371.

Dit is een samenvatting. De volledige tekst is te lezen in de [Voortgangsrapportage 2023](#).

